Tusen gånger starkare

"Tusen gånger starkare" är 15-åriga Signes berättelse om vad som händer när det kommer en ny elev till hennes klass. Den nya eleven Saga utmanar både elevernas och lärarnas invanda mönster och ifrågasätter flickornas underordnade roll i klassrummet.

Filmen, som bygger på Christina Herrströms ungdomsroman med samma namn, ger en drastisk bild av en skola som inte lyckas leva upp till sitt demokratiska uppdrag. Filmen ger utgångspunkt för att utforska olika bilder av skolan och av pojkars och flickors skilda villkor.

Rekommenderad från åk 6 / gymnasiet

EN FILMHANDLEDNING AV
KLAS VIKLUND

Handling

Signe är 15 år och går i årskurs nio i på en skola i Stockholm. Hon är filmens berättare och öppnar och avslutar filmen med sin berättarröst. Hon presenterar sin skola och sina klasskamrater där hon beskriver vissa elever som mer populära än andra.

Till de mest trendiga flickorna i klassen hör Mimi och hennes gäng. Ludde och de mest tongivande killarna i klassen har ett system där de sätter poäng på tjejerna och bestämmer om de duger. Vid sidan av dem finns den studiemotiverade Leo som betraktas som klassens tönt.

Signe berättar att hon själv är den duktiga men osynliga flickan som ingen märker: "Men jag tittar och tänker så jag ser vad som händer. Det är därför jag kan berätta den här historien."

Klassen har lektion med samhällskunskapsläraren Olle. Det handlar om grundlagarna. Trots att Olle försöker fördela ordet mellan pojkarna och flickorna tar Ludde över lektionen genom att ropa svaren rakt ut och genom att skämta bort frågorna.

I bildsalen spelar lärarinnan Mia klassisk musik och talar berömmande till eleverna då de sitter och målar. Ludde saboterar lektionen genom att stänka färg omkring sig. Lektionen slutar med att pojkarna lämnar bildsalen utan att plocka undan färg och papper. Bildläraren Mia ber flickorna stanna kvar för att städa efter pojkarna.

Nästa dag rubbas de invanda mönstren när en ny elev, Saga, gör entré. Saga förvånar alla då hon berättar om sin bakgrund. Hon har aldrig gått i en svensk skola, utan rest runt i världen med sin ensamstående pappa och gått i skola på Kuba, på Barbados, i Kenya, Tunisien och Uruguay.

Signe känner gemenskap med Saga eftersom Signe själv varit i Kenya och upplevt nöden bland afrikanska barn som bett henne om en penna att ha i skolan.

Eleverna visar runt Saga i skolan. Saga vägrar att anpassa sig till den hierarki som finns i klassen. Saga intresserar sig också för de mindre populära flickorna och väljer att sätta sig vid deras bord i matsalen. Mimi och hennes trendiga gäng försöker bjuda över Saga till sitt bord. Men Saga svarar: "Nu sitter jag här, men kom ni också."

Samhällskunskapsläraren Olle, som också är klasslärare, samlar flickorna till en tjejgrupp. Gruppen är till för att flickorna ska få komma till tals i viktiga frågor, eftersom de inte säger så mycket när killarna är med. "Håller ni inte med när jag säger att ni låter killarna ta för mycket plats?", frågar Olle. "Det beror faktiskt på vem man är själv", säger Mimi.

Olle har biologilektion och visar en naturfilm där hanar slåss om honor. Den starkaste hanen får para sig. "Kan man överföra det här på människor?" undrar Olle. Mimi vill vända på resonemanget och hävdar att det är hanarna som slåss, men att det är honan som väljer vem hon vill para sig med. Mimi möts av hånfulla skratt av kamraterna och av en oförstående attityd från läraren Olle. "Jaha? Det handlar ju bara om hur man formulerar sig", säger han.

Klassläraren Olle har utvecklingssamtal med Saga. Han berömmer henne för att hon har en positiv inverkan på flickorna. Han och de andra lärarna tycker att det är ett problem att flickorna låter killarna dominera i klassen. "Jag vill att du ser det som om du har en uppgift, ett viktigt uppdrag. Vi tror att du kan påverka tjejerna i en positiv riktning", förklarar Olle.

När bildläraren Mia senare avslutar en bildlektion och överlåter åt flickorna att städa undan efter pojkarna protesterar Saga. Hon får snabbt de andra tjejerna med sig. "Har vi kommit överens om att hälften av klassen får gå iväg medan resten får stanna kvar och städa? Det här måste du göra någonting åt", säger Saga uppfordrande till bildläraren Mia.

Klassläraren Olle håller ett läxförhör i samhällskunskap. Saga provocerar genom att imitera pojkarnas beteende och svara utan att ha fått frågan. "Saga, du svarar bara när du får frågan!" skriker Olle. "Killarna gör så här hela tiden, Olle!" förklarar Mimi.

På idrotten har flickorna fått nog av hårda bollsporter och övertalar gymnastikläraren Örjan att få dansa nästa lektion. Gymnastikläraren delegerar till en av flickorna att ansvara för danslektionen som blir både lyckad och lekfull. Eleverna fortsätter öva dansens koreografi på skolgården. Rektorn och de andra lärarna ser fascinerat på. När Ludde och två andra killar gör en kupp genom att sätta på musikspelaren i matsalen och dansa till mattanternas förtjusning så tycker flickorna att pojkarna ännu en gång går för långt. Tova tar ilsket ifrån dem musikspelaren.

Klassläraren Olle håller lektion och försöker repetera begreppen export och import. Några av flickorna börjar spåna vilt och kommer in på frågor som rör internationella orättvisor och världsfattigdomen. Det blir kaos i klassrummet. Flickorna kritiserar Olle för att de inte får prata om sådant de funderar över och för att hans undervisning är oengagerad. Olle får ett utbrott och kör ut de pratigaste flickorna. Men de får stöd av de andra flickorna i klassen som alla reser sig solidariskt. Bara Signe blir tveksamt kvar, innan hon också reser sig och går.

Flickorna blir inkallade till rektorn. Han ser allvarligt på det som inträffat. Han påminner om de kommande betygen och hotar med att ställa in skolresa och skolbal om flickornas utspel och sabotage fortsätter.

"Det var början på slutet. Eller också hade slutet börjat redan tidigare. Man ser det bara inte när man är mitt i det", förklarar Signe.

"Ni har ju blivit värsta fundamentalist lesbiska manshatarna hela jävla bunten. Jäva fittkärringar", ropar pojkarna till flickorna i skolkorridoren. I matsalen gör Ludde obscena gester mot Saga, tar henne i baken och ropar: "När ska vi knulla?" Saga besvarar inte provokationen.

Klassläraren Olle försöker få eleverna att arbeta enskilt. Pojkarna vändas över uppgiften. Mimi jamsar med på ett inställsamt sätt. När Saga ber om lugn och ro får hon både

klassen och läraren Olle emot sig. "Lägg ned. Du ser bara problem och orättvisor överallt", säger Olle. Saga påminner honom om att han gett henne ett uppdrag att få tjejerna att ta mer plats. "Visst sa du så, Olle? Men egentligen vill inte du ha någon förändring. Och inte de andra lärarna heller", konstaterar Saga.

Olle befriar Saga från hennes "så kallade uppdrag" och förklarar att ingenting har blivit bättre i klassen sedan hon kom. Innan Saga lämnar klassrummet ser hon på Olle och säger: "Jävla hycklare." Alla är tysta. Plötsligt reser sig Signe upp och rusar efter Saga. "Hon har ju rätt. Du är en hycklare. Alla vet att Saga har rätt", skriker Signe till Olle på vägen ut.

"Saga kom aldrig tillbaka. Vi hade svikt henne", förklarar Signe. "Men någonting är förändrat i mig. Någonting har satts igång, ett slags surr. Jag är fortfarande blyg, men jag är inte lika rädd. Saga förändrade oss. Men vi blev rädda. Jag såg hur det hängde ihop. Jag är arg på mig själv för min feghet. Men jag var ändå modigast. Modigare än de andra. Jag trodde jag var mesigast, fegast, räddast. Men det var jag inte. Nu vet jag det."

En tid senare möts Signe och Saga i folkvimlet på stan. Saga berättar att hon ska följa med sin pappa till Kenya. "Jag kommer aldrig att glömma dig", säger Signe till Saga och skickar med en bunt pennor som Saga kan dela ut till barnen i Kenya. Efter att de skilts åt piper det i Signes mobiltelefon. Det är Saga som skickat ett sms med sin e-postadress.

Signe, Saga och verkligheten

"Tusen gånger starkare" är en berättelse som innehåller många situationer som de flesta i skolan kan relatera till. Det är i grunden ett drama om en ung persons utveckling, men blir i sin tillspetsade form också ett debattinlägg om skolan som institution.

Det kan vara lockande att direkt börja jämföra sin egen skolverklighet med filmens och konstatera vad som "stämmer", vad som är "överdrivet" eller "påhittat". Risken är att sådana jämförelser stannar vid att man ålägger berättelsen ett krav på realism - eller att man börjar försvara sina positioner: "Så där är inte alla pojkar" eller "Så där är inte alla lärare". I stället för att utgå från frågan "Känner ni igen er?" (som leder fram till ett avgörande om filmen är "sann" eller inte - och därmed "bra" eller "dålig") så kan det vara värdefullt att inledningsvis klargöra: "Vad handlar berättelsen om och vad försöker den förklara för oss?"

Precis som alla dramatiska berättelser innehåller "Tusen gånger starkare" en konflikt. Men det dröjer innan konflikten blir tydlig. Det tycks till en början som om alla trivs i skolan. Det finns motsättningar, men det uppstår ingen konflikt så länge alla accepterar det tillstånd som råder.

"Egentligen har historien inte börjat än. Ingenting har hänt. Allt är precis som vanligt. Det är så himla som vanligt så ingen tänker på det. Vi vet inte att det skulle kunna vara på ett annat sätt. Man har ju lärt sig hur verkligheten ser ut.", förklarar Signe.

Signe är berättare och huvudperson. Det är hon som står i centrum, trots att hon själv påstår att hon är osynlig. På ett individuellt plan är det hennes eget självförtroende som är hennes största fiende, men hon befinner sig i en skolverklighet där hennes roll i klassen formats i dialog med lärare och kamrater - och av de förväntningar som styr livet i skolan, och som därmed utgör ett motstånd till hennes självförverkligande.

Precis som i ett klassiskt drama finns det en hjälpare, ibland kallad hjälte, som väcker huvudpersonens medvetenhet och ger kraft. Det sker när den nya eleven Saga gör entré och utmanar hierarkier och påtalar orättvisor. Det utmärkande för hjälparen, eller hjälten, är att det är en person som går genom dramat relativt oförändrad, men som ibland offrar sig - eller offras - för huvudpersonens skull.

Med sina snickarbyxor och sin bylsiga sjal bryter Saga mot de andra tjejernas försök att behaga killarna med minimal klädsel. Saga har rest runt i världen med sin pappa och för in nya perspektiv på hur människor lever och tänker. Hon förstår att uppskatta förmånen att få gå i en bra skola. "Ni tänker bara på utseende", säger Saga till flickorna i klassen. Uppmuntrad av klassläraren Olle börjar Saga kräva att också tjejerna ska få ta plats i klassen, vilket efterhand upplevs som provocerande.

I och med detta trappas konflikten upp. Den slutgiltiga uppgörelsen står mellan huvudpersonen Signe och hennes motståndare: dels hennes inre fiende i form av sin egen osäkerhet, dels en yttre fiende i form av klassläraren Olle som inte står upp för sina egna ideal och sitt eget misslyckande, utan förnedrar Saga inför klassen. De övriga elevernas tystnad gör att de framstår som om de ställer sig på Olles sida. Signe segrar då hon väljer att göra sig själv synlig och säga ifrån.

"Tusen gånger starkare" skildrar situationer och händelser som går att känna igen från verkligheten, men berättelsen är stöpt i sagans form. Att filmens hjälte heter Saga, vilket är ett fornnordiskt ord som betyder "berättelse" och förknippas med fantasiberättelser för barn, påminner om detta. Eleven Saga är den drömlika hjältefigur som alla projicerar sina förhoppningar på. Men hon ställer också krav. Hon är den person som, i likhet med pojken i H.C. Andersens berättelse om kejsarens nya kläder, uttalar vad alla ser och vet, men inte vågar erkänna. Det är bara huvudpersonen Signe som står upp och tar konsekvenserna av detta. Det är Signes ställningstagande som skapar en förhoppning om att en annan verklighet, en mer rättvis värld, skulle kunna vara möjlig.

I början av filmen fascineras Signe över hur det från skolgården går gator och vägar som gör att man kan nå hela världen. Hon återkommer till dessa tankar i slutet av filmen sedan hon mött Saga på stan: "Härifrån, från den punkten där jag står nu, går vägar som leder till nya vägar. Härifrån där jag är nu kan jag nå hela världen. Jag kan gå vart jag vill. Jag ska bli tusen gånger starkare."

Signes tankar öppnar för ett filosofiskt resonemang om hur man kan komma tillrätta med orättvisor i världen. Det är omöjligt att se lösningen så länge som man ser sig själv som åtskild från andra människor och samhället man lever i. Att försöka förändra världen och andra människor är dömt att misslyckas om förändringen inte utgår från en själv.

• Rekapitulera handlingen i filmen genom att lista de viktigaste karaktärerna och ange deras roll i dramat. Vari består konflikten i berättelsen? Innan Saga gör entré verkar det, trots vissa spänningar, råda harmoni i skolan. När Saga förs ut ur berättelsen verkar balansen återskapas. "Det man inte lider av är ju inget problem", hävdar Mimi när Olle talar om pojkarnas och flickornas olika roller i klassen. Vad är det som gör att Saga med sådan frimodighet kan bete sig så uppriktigt och ifrågasättande och ställa sig utanför statusordningen som råder i klassen?

• I slutet av varje klassiskt drama uppstår en lösning, som utgör dramats moral eller budskap, vilket innefattar en förändring av huvudpersonens liv eller tillvaro. Det brukar handla om att huvudpersonen erövrat något eller övervunnit något annat. Vad har Signe lärt sig? Vad vill berättelsen lära oss? Varför tvingas Saga bort från skolan? Är varje försök att säga sanningen på en skola eller arbetsplats dömt att misslyckas? Fundera över om ni känner till liknande berättelser, där hjälten offras för att ge huvudpersonen (och publiken) kraft att arbeta vidare i hjältens anda.

Lära för livet

Skolan har till uppgift att undervisa om demokrati, jämställdhet och allas lika värde, men har också ett ansvar att tillämpa dessa principer i alla frågor som rör elevernas vardag, deras relation till medmänniskor och samhälle. När det uppstår ett glapp mellan undervisningens innehåll och den praktiska tillämpningen uppstår ett trovärdighetsproblem. Detta beskrivs med komisk övertydlighet i "Tusen gånger starkare".

Skolans och vuxenvärldens förväntningar på pojkar och flickor grundläggs tidigt. I början av filmen skymtar en ambitiös förälder som leder en brännbollsmatch med mindre barn. Hans sätt att bemöta barnen visar hur han misstror flickornas möjligheter att träffa bollen och hur han bygger upp pojkarnas självförtroende med uppmuntrande tillrop.

När samhällskunskapsläraren Olle har lektion om grundlagarna är avsikten att undervisa om demokrati och allas rätt till yttrandefrihet. Men i klassrummet är inte dessa allmängiltiga spelregler synliga. Pojkarnas infall behandlas med överseende och humor ("Alla älskar väl dig Ludde, vare sig du vill eller inte") medan flickorna korrigeras ("Nu får ni vara tysta så att vi kommer vidare").

Bildläraren Mia får illustrera hur en lärare tar hjälp av de ordentliga flickorna för att bistå de barnsliga pojkarna. Det är ett förhållningssätt som ibland påträffas redan i förskolan. I "Tusen gånger starkare" skildras hur pojkarna

manipulativt använder sin busiga charm. Bildläraren Mia förväntar sig att flickorna ska hjälpa till att städa efter pojkarna och gör dem medansvariga: "Titta vilken röra. Så här kan vi inte ha det, tjejer. Nu får vi skynda oss allt vad vi kan. Med gemensamma krafter klarar vi allt. Tack, tjejer. Vad skulle jag göra utan er?"

Idrottsläraren Örjan tycks av slentrian ha ägnat sina lektioner åt tuffa bollsporter där de flesta av pojkarna kommit till sin rätt. Han är öppen för förändringar och vågar delegera till en av flickorna att leda en lektion i dans. Denna lektion framstår vid jämförelse som ett av de mest hoppfulla inslagen i skolans utvecklingsarbete inom jämställdhetsområdet.

Då skolan inte lyckas ta sitt demokratiuppdrag på allvar blir talet om jämställdhet en ytlig retorik som avhandlas vid temadagar eller i form av intet förpliktigande slagord, som på de banderoller som rektorn hjälper de mindre barnen att hänga upp i skolkorridoren där man bland annat kan läsa "Vi respekterar varandra" och "En jämställd skola".

Undersökningar om flickors och pojkars situation i skolan visar att flickor i genomsnitt lyckas bättre med sina studieresultat men att pojkarna oftare dominerar i klassrummet. Att flickorna tidigare blir skolmogna brukar anges som en förklaring. Att vara duktig i skolan brukar också anses som mer förenligt med bilden av hur man ska vara som ung kvinna. Skolor som försökt balansera pojkars och flickors talartid i klassrummet har upptäckt att om talartiden delas rättvist mellan flickor och pojkar så uppfattas det ofta som om flickorna dominerar - eller att flickorna pressas att svara på allt för många frågor.

Att inrätta separata samtalsgrupper för tjejer och killar är vanligt för att låta elever av båda könen komma till tals. Men det kan leda till att skolan befäster bilden av att en viss könstillhörighet automatiskt medför vissa egenskaper. Det finns försigkomna flickor (som Saga) och studiemotiverade pojkar (som Leo) som bryter det förväntade mönstret. Klassläraren Olles sätt att närma sig tjejgruppen understryker att han själv inte ser de strukturella problem som finns i hans eget förhållningssätt till eleverna. Det tycks som om det är flickorna som ska göra om sig för att få en bättre och mer jämställd skolvardag: "Håller ni inte med mig när jag säger att ni låter killarna ta för mycket plats?"

För att beskriva attityder och värderingar som skolan som organisation förmedlar till eleverna, vid sidan av innehållet i undervisningen, myntades på 1960-talet begreppet "Den dolda läroplanen". Det handlar om att man som elev i skolan främst lär sig att vara elev: att vänta, att göra saker man inte är intresserad av, att underkasta sig makt. Utan dessa förmågor skulle det bli kaos i samhället och på olika arbetsplatser. Under de år som gått har skolan förändrats och teknikerna för styrning har blivit mer subtila. I skolan talas numera ofta om fria val och individualisering samtidigt som loggböcker, utvecklingssamtal och samtalsgrupper används som styrinstrument. Läraren Olle är ett tydligt uttryck för den moderna läraren som förhandlar med eleverna och uppmanar dem att "ta för sig".

• Ett problem med att diskutera olikheter mellan pojkar och flickor i skolan är att man ibland bortser från att det också kan finnas olikheter inom respektive grupp. Könsskillnader betyder inte automatiskt att det finns ett jämställdhetsproblem. Kategoriseringar av elevgruppen efter andra variabler än kön ger i vissa avseenden lika stora eller kanske ännu större skillnader. Brister i jämställdhet finns när skillnaderna mellan könen leder till att flickor och pojkar har olika stor makt. Vad finns det för andra diskrimineringsgrunder som kan påverka olika elevgruppers möjlighet till inflytande? Fundera över sexuell läggning, social bakgrund, etnicitet, handikapp med mera.

• En viktig faktor att ta hänsyn till när man diskuterar skolan och jämställdhetsfrågorna är att skolan inte är en isolerad ö i samhället. Hur skapas våra gemensamma bilder av hur man ska vara som pojke eller flicka, som man eller kvinna? Hur kan skolan bidra till att ge alla elever en mer jämställd utgångspunkt?

Att lyfta på locket

Många har synpunkter och åsikter om skolan: föräldrar, politiker, lärare och vuxna av olika slag. Men skolan är i hög

Regissören Peter Schildt

grad en sluten värld. När vuxna, också de som själva arbetar i skolan, diskuterar skolan så tänker de ofta på skolan som en serie lektioner. Men fördjupade studier av elevers erfarenheter av skolan visar att skolan är så mycket mer. Det kan handla om relationer, statusjakt och mobbning som ibland kan upplevas som överordnade själva undervisningen.

"Tusen gånger starkare" låter åskådaren följa med in i skolans till synes slutna värld. Berättelsen skildras ur 15-åriga Signes perspektiv. Hon pekar ut sig själv på skolgården och möter åskådarens blick när hon i början och slutet av historien ser in i kameran.

Hela filmen, förutom slutscenen i stadsmiljö, utspelas i och utanför skolan. Här finns bilder av undervisningssituationer, men framför allt scener som beskriver statusjakten, längtan efter att få vara med i ett kompisgäng, mobbning av kamrater och kränkningar av lärare.

Filmen bygger på Christina Herrströms roman, som utkom 2006. Romanen har i stora delar troget överförts till film. Att bildläraren, som i boken heter Pia, i filmen döpts om till Mia bygger på ett infall från författaren Christina Herrström och regissören Peter Schildt då de fick idén att låta en av pojkarna i klassen flirta med bildläraren genom att repliken "Mia, mia amore!". I övrigt har handlingen i filmen främst förenklats och komprimerats i tid och utspelas enbart under att par höstmånader. Detta effektiviserar berättandet, men nödvändiggjordes också av inspelningstekniska skäl då filmen spelades in på Eriksdalsskolan i Stockholm som var tillgänglig under sommarlovet 2009.

Boken omfattar även ett jullov och början av vårterminen. Romanen vinner på att händelser och situationer utvecklas under lång tid och att Signe kan resonera med sig själv och läsaren om vad som sker.

Filmen har ett mycket mer skruvat tilltal där skolvardagen skildras i satirens överdrivna form och där både elever och skolpersonal framställs som karikatyrer. Men filmen utger sig inte för att skapa realism, även om Signes berättarröst ger sken av det. Filmen "Tusen gånger starkare" vill låta oss möta skolan i en ironisk spegel.

Redan filmens första bild signalerar att vi får se en teatralt framställd bild av skolan då den öde skolgården dyker upp som om något dragit ifrån en ridå. Och filmen slutar på ett lekfullt sätt genom att alla skådespelare dansar som i ett applådtack. Det ger en viss positiv känsla, trots att filmen slutar tragiskt med att den rebelliska Saga tvingas bort från skolan.

Filmens foto visar skolan ur ett flertal oväntade perspektiv. Kameran rör sig ut och in genom skolans fönster i avancerade rörelser. Vid några tillfällen visas Signes klassrum uppifrån, som om någon lyft undan taket för att alla verkligen ska kunna se vad som försiggår därinne. (För att kunna skapa denna effekt är Signes klassrum inspelat i studio på Independent Studios i Saltsjö-Boo utanför Stockholm.)

Ofta används uttryck som "lyfta på locket" eller "högt i tak" som ett sätt att säga att man ärligt vill beskriva någonting - eller att man vill att många åsikter ska få komma till tals. Filmen "Tusen gånger starkare" har genom dessa bildlösningar visat att det är en film som vill hjälpa till att analysera och omvärdera frågor som rör tillvaron i skolan. Det vilar något ironiskt över den frenesi med vilken skurmaskinen kör runt i skolbyggnaden och putsar golvet. Men för alla som ser filmen "Tusen gånger starkare" är det uppenbart att det inte handlar om yta - utan om det innehåll och den sociala verklighet som skolan utgör.

• Fundera över den bild av skolan som filmen "Tusen gånger starkare" förmedlar. Diskutera vad som utmärker en skola. Vilka aspekter förutom undervisningen är betydelsefulla för dem som är verksamma i skolan som elever och lärare? I vilken utsträckning finns det risk att en film som "Tusen gånger starkare" bidrar till att förstärka fördomar kring skolan samt kring hur pojkar och flickor eller lärare och skolpersonal är?

• Hur ska lärare och elever gemensamt agera för att visningar och samtal kring en film som "Tusen gånger starkare" ska bli meningsfulla i ett förändrings- och utvecklingsarbete och inte bara bli en ytlig manifestation?

Mer att läsa

Christina Herrströms roman, "Tusen gånger starkare" (Bonnier Carlsen Bokförlag, Stockholm 2006), har troget överförts till film även om handlingen i filmen komprimerats.

Delegationen för jämställdhet i skolan diskuterar i sitt delbetänkande, "Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt

är det?" (SOU 2009:64), flickors och pojkars villkor i samhälle och skola under 1900-talet och framåt. Betänkandet redogör för olika orsaker till könsskillnader i attityder och skolprestationer.

En av de första undersökningarna av pojkars och flickors talartid i skolan gjordes av Jan Einarsson och Tor G Hultman i studien "God morgon pojkar och flickor - Om språk och kön i skolan" (Studentlitteratur, Lund 1984).

"Den rimliga skolan - Livet i skolan och skolan i livet" är en slutrapport från projektet Elever som medforskare och beskriver hur skolan uppfattas ur elevernas perspektiv (Skolverket, Stockholm 1999).

I antologin "Den onda dagen" (Brombergs Förlag, Stockholm 2004) påtalar en rad författare, bland andra Gunilla Molloy och Mats Wahl, hur skolvardagen för många barn och unga innebär kränkningar.

Den dolda läroplanen introducerades på svenska 1981 av Donald Broady i tidskriften Krut - Kritisk utbildningstidskrift (nr 16) och har senast återpublicerats med kommentarer år 2007 i Krut nr 127.

"Först såg vi en film - Röster och reportage om jämställdhetsarbete i skolan" rymmer exempel på hur lärare och elever arbetat med film och andra medier i skolan som en del av ett medvetet och engagerat utvecklingsarbete kring jämställdhet i skolan (Svenska Filminstitutet, Stockholm 2005).

På webbplatsen för Delegationen för jämställdhet i skolan: http://www.jamstalldhetiskolan.se Där finns bland annat delbetänkandet ”Flickor och pojkar i skolan – hur jämställt är det?” (SOU 2009:64). Har jag fattat rätt har utredningen rätt nyligen fått förlängd tid för sitt arbete till 30 november 2010.

Produktionsuppgifter

Sverige, 2010
Producenter: Peter Possne, Rickard Petrelius, Peter Schildt & Sara Sjöö
Manus: Christina Herrström
Regi: Peter Schildt
Foto: Rolf Lindström
Ljud: Robert Hefter & Owe Svensson
Musik: Anders Melander
Klippning: Anders Nylander
Scenografi: Madeleine Lundberg

I rollerna
Signe - Judit Weegar
Saga - Julia Sporre
Mimi - Happy Jankell
Ludde - Hjalmar Ekström
Linda - Fanny Klefelt
Selma - Sara Lunderholm
Tova - Pierina Rizzon
Viktor - Charlie Gustafsson
Leo - Joakim Lang
Olle, klasslärare - Jacob Ericksson
Mia, bildlärare - Katharina Cohen
Örjan, gymnastiklärare - Göran Ragnerstam
Rektor - Sten Elfström
Mattanten - Gerd Hegnell

Tekniska uppgifter
Speltid: 85 minuter
Bildformat: Cinemascope
Ljudsystem: Dolby SR, SRD
Censur: Barntillåten
Svensk premiär: 24 september 2010

Distribution
Svensk Filmindustri, 169 86 Stockholm Tel 08-680 35 00, fax 08-68 037 83 epost: sffilm@sf.se

Redaktion: Andreas Hoffsten, Film i hela landet, Svenska Filminstitutet, september 2010